

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра внутрішніх хвороб тварин

“ЗАТВЕРДЖЕНО”
Факультет ветеринарної медицини
“ _____ ” _____ 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ
з дисципліни
«КЛІНІЧНА ДІАГНОСТИКА ХВОРОБ ТВАРИН»
для студентів ОС «Магістр»

Галузь знань: 21 Ветеринарія

Спеціальність: 211 – Ветеринарна медицина

Освітня програма: «Ветеринарна медицина»

Факультет: Ветеринарної медицини

Розробники: Цвіліховський М.І. д.б.н., професор кафедри внутрішніх хвороб тварин,
Немова Т.В., к. вет. н., доцент кафедри внутрішніх хвороб тварин,
Палюх Т.А., к. вет. н., доцент кафедри внутрішніх хвороб тварин,
Маринюк М.О, к. вет. н., доцент кафедри внутрішніх хвороб тварин,
Землянський А.О., к.вет.н., доцент кафедри внутрішніх хвороб тварин

Київ – 2026

ВСТУП

Робоча програма складена для проходження навчальної практики з дисципліни «Клінічна діагностика хвороб тварин» студентами ОС «Магістр» факультету ветеринарної медицини НУБіП України з повним і скороченим терміном навчання (6 років, 5 років).

Клінічна діагностика хвороб тварин є першою клінічною дисципліною, при вивченні якої здобувачі вищої освіти, застосовуючи основні, інструментальні та лабораторні методи дослідження, опановують техніку й послідовність дослідження окремих органів і систем організму тварин, виявляють та аналізують виявлені симптоми та обґрунтовують логічну послідовність розпізнавання хвороб тварин, формують своє клінічне лікарське мислення та готуються до лікарської практики.

Мета практики: закріплення знань, що отримані у процесі теоретичного навчання та здобуття навиків клінічного дослідження тварин.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню «Клінічна діагностика хвороб тварин» Анатомія свійських тварин, Біофізика, Біохімія тварин з основами фізичної і колоїдної хімії, Фізіологія тварин, Патофізіологія тварин.

Набуття компетентностей:

інтегральні компетенції (ІК)

- ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 3. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
- ЗК 7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь яких інших проявів не доброчесності.

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

- СК 2. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності.
- СК 3. Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час фахової діяльності.
- СК 4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою

- формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.
- СК 6. Здатність проводити відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.
 - СК 7. Здатність організувати, проводити і аналізувати лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження.

Програмні результати навчання (ПРН)

- ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.
- ПРН 3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.
- ПРН 4. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.
- ПРН 5. Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.
- ПРН 17. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин

Компетенції Першого дня

3. Демонструвати базові знання з організації, управління та законодавства, пов'язаного з ветеринарною практикою. Розуміти економічний та емоційний контекст, в якому працює лікар ветеринарної медицини.
4. Сприяти та контролювати збереження здоров'я та безпеки себе, пацієнтів, власників тварин, колег та навколишнього середовища під час здійснення професійної діяльності; демонструвати знання про принципи забезпечення якості; застосовувати принципи управління ризиками на практиці
5. Ефективно спілкуватися із власниками тварин, громадськістю, колегами за професією та відповідними органами, використовуючи мову, що є прийнятною для відповідної аудиторії, і дотримуватись принципів повної поваги до конфіденційності та приватності.
6. Впроваджувати принципи ефективної міжособистісної взаємодії, включаючи комунікацію, лідерство, управління, роботу в команді, взаємоповагу та інші «м'які» навички.
7. Належно оформляти клінічну документацію та документи для власників тварин, а також, за необхідності, звіти про клінічні випадки у формі, задовільній для відповідної аудиторії.
8. Ефективно працювати в складі поліпрофільної команди під час надання ветеринарних послуг та визнавати внесок усіх членів команди.
9. Вміти критично мислити, здійснювати перегляд та оцінку літератури та презентацій.
11. Демонструвати здатність критично аналізувати докази, справлятися з неповною інформацією, вирішувати непередбачувані ситуації та адаптувати знання, вміння і практичні навички до різних виробничих ситуацій.
17. Поводитися з тваринами-пацієнтами безпечно, з повагою до кожної

тварини, а також навчати інших колег здійснювати допомоги лікарю ветеринарної медицини у виконанні цих технік.

18. Проводити повне клінічне обстеження та демонструвати особисту здатність до прийняття самостійних клінічних рішень

24. Використовувати базове діагностичне обладнання та ефективно проводити обстеження тварин відповідно до конкретного випадку, згідно з належною практикою охорони здоров'я та біобезпеки і чинними нормативними документами. Розуміти внесок цифрових інструментів та штучного інтелекту у теорію і практику ветеринарної медицини.

2. Бази практики

Навчальна практика буде проводитись:

✓ у навчально-дослідних господарствах Національного університету біоресурсів і природокористування України («Великоснітинське» ім. О.В.Музиченка, «Агрономічна дослідна станція») – 15 год.;

✓ в навчально-науковій лабораторії ветеринарної гематології кафедри терапії і клінічної діагностики - 10 год.

За неможливості виїзду у навчально-дослідне господарство, практика відбудуватиметься на базі ветеринарних клінік «Зоолукс», «Алденвет», навчально-науково-виробничій лабораторії конярства НУБіП України, у Київському зоопарку, у контактний зоопарку на ВДНГ, центрі адопції тварин Patron Pet Center , господарствах різних форм власності, якщо вони здатні забезпечити умови практики, які вписані в цій програмі.

3. Організація проведення практики

Навчальна практика з дисципліни «Клінічна діагностика хвороб тварин» погоджується з навчальним планом закладу вищої освіти і проводиться у відповідності з Положенням про навчальну практику студентів вищих навчальних закладів України, що передбачають підготовку лікаря ветеринарної медицини.

Студенти під керівництвом викладачів проводять клінічні дослідження хворих тварин з метою виявлення симптомів, синдромів хвороб. Одночасно вони набувають навички поводження з тваринами та методами їх фіксації.

У кожній групі студентів практикою керують два викладачі. Це є необхідною умовою виконання завдань практики і техніки безпеки роботи з сільськогосподарськими тваринами.

Основною формою організації роботи студентів на практиці є бригадна. Бригади складаються з 4 - 5 чоловік. Бригадирами призначаються найбільш підготовлені студенти. Вони допомагають викладачам у керівництві і проведенні практики.

Бригадир отримує консультацію викладача, а потім сам консультує членів своєї бригади. Перед початком практики викладачі проводять інструктаж з техніки безпеки роботи з тваринами та змісту практики, дають завдання кожній бригаді.

В організації та проведенні практики беруть участь ветеринарні спеціалісти господарств і співробітники лабораторій.

4. Зміст практики

Зміст практики полягає у здобутті навиків студентами щодо поводження з тваринами та методів їх фіксації, що є необхідною умовою для проведення діагностичних досліджень та лікувально-профілактичних заходів.

Орієнтовний тематичний план практики

Назва теми	Кількість годин		
	Всього	із них	
		аудиторні	самостійна робота
Тема 1. Попередні відомості про хвору тварину: реєстрація , збір анамнезу	2	2	
Тема 2. Дослідження загального стану тварини. Дослідження габітусу, волосяного покриву, шкіри, лімфатичних вузлів, термометрія тварини.	6	6	
Тема 3. Дослідження окремих органів і систем. Дослідження серцево-судинної системи	4	4	
Тема 4. Дослідження систем дихання і травлення	4	4	
Тема 5. Дослідження сечової і нервової систем	4	4	
Тема 6. Дослідження системи крові	3	3	
Оформлення щоденника з практики за результатами дослідження хворої тварини	2	2	
Всього	25	25	

4.1.Індивідуальні заняття.

Кожний студент працюючи у підгрупах повинен

- навчитися правильно підходити до тварин, а при необхідності застосувати методи їх фіксації для безпечної роботи;
- засвоїти протокол клінічного дослідження тварин;
- відпрацювати загальні методи дослідження тварини - огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию та термометрію;
- відпрацювати методи візуальної діагностики;
- провести загальне дослідження і дослідження окремих систем та органів тварин;
- освоїти методики взяття проб крові і сечі;
- освоїти методики дослідження фізико-хімічних і морфологічних властивостей біологічних рідин (крові, сечі) у клінічно здорових і хворих тварин;
- аналізувати і інтерпретувати отримані результати досліджень;
- розвивати клінічне мислення, творчий підхід при вирішенні практичних питань з діагностики хвороб тварин;
- комунікувати з колегами та допоміжним персоналом з професійних питань, як у письмовій, так і усній формі;
- правильно оформляти результати досліджень.

4.2.Методичні рекомендації.

Кожний студент отримує щоденник з проходження навчальної практики з дисципліни «Клінічна діагностика хвороб тварин», в якому відмічає результати власних досліджень тварини.

Орієнтовний тематичний план виїзних занять

Назва теми	База проведення занять	Кількість годин
Навчальна практика з дисципліни «Клінічна діагностика хвороб тварин» (теми відображені вище в орієнтовному тематичному плані практики)	«Великоснітинське» ім.О.В.Музиченка, «Агрономічна дослідна станція» або <i>Ветеринарні клініки «Зоолюкс», «Алденвет», навчально-науково-виробнича лабораторія конярства НУБіП України, Київський зоопарк, контактний зоопарк на ВДНГ, центр адопції тварин Patron Pet Center, Лабораторія ветеринарної гематології НУБіП України</i>	25

4.3. Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення практики студентів

Для проходження навчальної практики з дисципліни «Клінічна діагностика хвороб тварин» студенти забезпечуються: термометрами, плесиметрами і перкусійними молоточками, стетофонендоскопами, зондами для різних видів тварин, засобами для фіксації і приборкання тварин, засобами для лабораторної діагностики біологічних матеріалів, засобами особистої гігієни і медичною аптечкою.

4.4. Навчально-методичне забезпечення

Під час проходження практики студент може використовувати наступні навчально-методичні матеріали кафедри:

1. Сучасні методи дослідження серця. Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Маринюк М.О., Костюк О.С., Якимчук І.М. К., «ЦП «Компринт», 2020.
2. Діагностика хвороб серцево-судинної системи. Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Маринюк М.О., Якимчук І.М. К., «ЦП «Компринт», 2020.
3. Сучасна електрокардіографія тварин. Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Маринюк М.О., Костюк О.С., Якимчук І.М. К., «ЦП «Компринт», 2020.

4. Діагностика хвороб дихальної системи тварин. Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Маринюк М.О., Якимчук І.М. К., «ЦП «Компринт», 2020.
5. Ендоскопія органів системи травлення у свійських тварин. Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Костенко В.М., Грушанська Н.Г., Омельчун С.І. К., «ЦП «Компринт», 2020. 19 с.
6. Хвороби серця тварин (у запитаннях і відповідях). Палюх Т.А., Немова Т.В., Павелиця О.О., Береза В.І., Цвіліховський М.І. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2020.
7. Лабораторне обладнання та особливості відбору крові у різних видів тварин за гематологічних досліджень. Бойко Н.І., Немова Т.В. Компринт, 2021. 21 с.
8. Підрахунок кількості еритроцитів, у різних видів тварин та їх інтерпретація. Бойко Н.І., Немова Т.В., Бойко Г.В. Компринт, 2021. 19 с.
9. Підрахунок кількості лейкоцитів у різних видів тварин та їх інтерпретація. Бойко Н.І., Немова Т.В., Дробот М.В. Компринт, 2021. 21 с.
10. Підрахунок кількості тромбоцитів у різних видів тварин та їх інтерпретація. Бойко Н.І., Немова Т.В., Палюх Т.А. Компринт, 2021. 26 с.
11. Клінічні та лабораторні зміни в організмі собак і котів за патології сечової системи. Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Маринюк М.О., Якимчук І.М., Якимчук М.С. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2021. 42 с.
12. Зміни показників крові тварин за патології. Цвіліховський М.І., Якимчук О.М., Маринюк М.О., Якимчук І.М. К.: «ЦП «КОМПРИНТ», 2022. 49 с
13. Діагностика пороків серця. Методичні вказівки для виконання лабораторних і самостійних робіт з дисципліни «Клінічна діагностика хвороб тварин». Цвіліховський М.І. Якимчук О.М., Маринюк М.О., Якимчук І.М. К., ЦП «Компринт», 2023. 24с.

5. Форми і методи контролю

В кінці кожного дня практики студенти надають викладачу результати власних досліджень і їх аналіз. В кінці навчальної практики студенти здають заповнений щоденник захищають результати власних досліджень. Після виконання індивідуальних завдань, повного оформлення щоденника з навчальної практики студент отримує залік.

6. Вимоги до написання звіту.

Щоденник з навчальної практики заповнюється згідно вимог, що представлені в ньому, з повним аналізом отриманих результатів дослідження хворої тварини і власними висновками студента. При складанні заліку необхідно пояснити наведені результати.

7. Підведення підсумків практики

Підведення підсумків практики проводиться згідно графіку навчального процесу відповідно до наказу по деканату ФВМ НУБіП України.

